

Examenul național de bacalaureat 2021
Proba E. d)
Logică, argumentare și comunicare

Testul 7

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

A. Scrieți pe foaia de examen litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre enunțurile de mai jos. Este corectă o singură variantă de răspuns.

- Teza de demonstrat este sigur adevărată doar atunci când:
 - demonstrația este logic corectă, iar fundamentul este integral adevărat
 - fundamentul este parțial infirmat, iar demonstrația este în mare parte validă
 - demonstrația este adevărată, iar fundamentul este logic corect
 - fundamentul este probabil, iar demonstrația este inductiv tare
- Raționamentul *Toți cei sănătoși sunt fericiți; prin urmare, unele persoane fericite sunt sănătoase* este:
 - deductiv imediat, de tip conversiune simplă
 - deductiv mediat, de tip silogism eliptic
 - inductiv incomplet, de tip inducție prin simplă enumerare
 - deductiv imediat, de tip conversiune prin accident
- Se stabilește un raport logic de ordonare între termenii:
 - mamifer și pasăre
 - liliac și mamifer
 - pasăre și liliac
 - liliac și rândunică
- Cuantorul propoziției *Unii absolvenți de liceu sunt pregătiți pentru examenul de bacalaureat* este:
 - unii absolvenți de liceu
 - unii absolvenți
 - unii
 - absolvenți de liceu
- Repartizarea în aceeași clasă atât a *peștilor*, cât și a *delfinilor*, pe baza faptului că sunt animale acvatice, ar fi o clasificare:
 - corectă
 - incorectă, prea abundentă
 - incorectă, cu criteriu multiplu
 - incorectă, neomogenă
- Termenul *biblioteca centrală universitară* este simultan:
 - colectiv și compus
 - simplu și distributiv
 - singular și relativ
 - abstract și vag
- Alegeți caracteristica/însușirea ce **nu** corespunde inducției incomplete:
 - acest tip de inducție mai este numită și amplificatoare
 - se trece de la general în premise, la particular în concluzie
 - concluzia este probabilă
 - premisele sunt mai puțin generale decât concluzia

8. Inducția completă:
- se bazează pe metode de cercetare inductivă, numite și metode cauzale
 - mai este numită și „inducție populară”
 - produce din premise adevărate numai concluzii adevărate
 - mai este numită și inducție amplificatoare
9. Alegeți șirul de termeni corect ordonați crescător, din punct de vedere intensional:
- proces psihic, proces cognitiv, proces cognitiv senzorial, percepție
 - percepție, proces cognitiv senzorial, proces cognitiv, proces psihic
 - proces psihic, percepție, proces cognitiv senzorial, proces cognitiv
 - percepție, proces psihic, proces cognitiv senzorial, proces cognitiv
10. Propoziția „*Nimeni nu se naște învățat*” este o propoziție categorică:
- universală afirmativă
 - universală negativă
 - particulară afirmativă
 - particulară negativă

20 de puncte

B. Fie termenii A, B, C, D și E, astfel încât termenii E și C se află în raport de contradicție, epuizând, ca specii ale genului lor, universul de discurs în care sunt incluși; termenul A este specie a termenului C; termenul B se află în raport de încrucișare cu termenul C, dar de opoziție cu termenii A și E; termenul D este subordonat termenului B și în raport de încrucișare cu termenul C.

- Reprezentați, prin metoda diagramelor Euler, pe o diagramă comună, raporturile logice dintre cei cinci termeni. **2 puncte**
- Stabiliți, pe baza raporturilor existente între termenii A, B, C, D, E, care dintre următoarele propoziții sunt adevărate și care sunt false (notați propozițiile adevărate cu litera **A**, iar propozițiile false cu litera **F**):
 - Toți A sunt C.
 - Unii B sunt D.
 - Unii E sunt C.
 - Unii B nu sunt C.
 - Toți B sunt D.
 - Niciun D nu este C.
 - Unii C nu sunt A.
 - Niciun B nu este C.

8 puncte

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Se dau următoarele propoziții:

- Toate perioadele de criză sunt dificile.*
- Unele imagini difuzate la televizor sunt cu impact emoțional puternic.*
- Unii oameni nu sunt sensibili la nevoile celor din jur.*
- Nicio persoană individualistă nu este apreciată de către colegi.*

- A.** Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, contrara propoziției 1, subcontrara propoziției 2, contradictoria propoziției 3 și subalternă propoziției 4. **8 puncte**
- B.** Aplicați explicit operațiile de conversiune și obversiune, pentru a deriva conversa și obversa corecte ale fiecăreia dintre propozițiile 1 și 2, atât în limbaj formal, cât și în limbaj natural. **8 puncte**
- C.** Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, obversa conversei subcontrarei propoziției 3, respectiv, conversa contrarei propoziției 4. **6 puncte**
- D.** Doi elevi, X și Y, opinează astfel:
X: *Putem susține că nicio afirmație bine justificată nu este afirmație publică, pe baza faptului că unele afirmații publice nu sunt bine justificate.*
Y: *Dacă unii șefi sunt simpatici, atunci unii șefi nu sunt antipatici.*

Pornind de la această situație:

- a. scrieți, în limbaj formal, opiniile celor doi elevi; **4 puncte**
- b. precizați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentelor formalizate; **2 puncte**
- c. explicați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentului elevului X. **2 puncte**

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

A. Fie următoarele două moduri silogistice: eao-3, iai-4.

1. Scrieți schema de inferență corespunzătoare fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date și construiți, în limbaj natural, un silogism care să corespundă uneia dintre cele două scheme de inferență. **8 puncte**

2. Verificați explicit, prin metoda diagramelor Venn, validitatea fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date, precizând totodată decizia la care ați ajuns. **6 puncte**

B. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, un silogism valid, cu premise adevărate, prin care să justificați propoziția „*Nicio felină nu este animal erbivor*”. **6 puncte**

C. Fie următorul silogism: *Toți peștii sunt animale acvatice, deci unele animale acvatice sunt păstrăvi, deoarece unii pești sunt păstrăvi.*

Pornind de la silogismul dat, stabiliți care dintre următoarele propoziții sunt adevărate și care sunt false (notați propozițiile adevărate cu litera **A**, iar propozițiile false cu litera **F**):

- 1. Termenul mediu este distribuit în premisa minoră și nedistribuit în premisa majoră.
- 2. Concluzia silogismului este o propoziție universală afirmativă.
- 3. Predicatul logic al concluziei este reprezentat de termenul *animale acvatice*.
- 4. Subiectul logic al concluziei este nedistribuit în premisă, dar este distribuit în concluzie.

4 puncte

D. Fie următoarea definiție:

Cercul nu este nici pătrat, nici triunghi, nici romb.

a. Menționați o regulă de corectitudine pe care o încalcă definiția dată. **2 puncte**

b. Precizați o altă regulă de corectitudine a definirii, diferită de regula identificată la punctul a. și construiți o definiție care să o încalce, având ca definit termenul „cerc”. **4 puncte**

Examenul național de bacalaureat 2021
Proba E. d)

Logică, argumentare și comunicare
BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Testul 7

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

A. câte 2 puncte pentru fiecare răspuns corect, astfel:

1-a, 2-d, 3-b, 4-c, 5-d, 6-a, 7-b, 8-c, 9-a, 10-b

10x2p= **20 puncte**

B.

1. reprezentarea corectă, prin metoda diagramelor Euler, pe o diagramă comună, a raporturilor logice dintre cei cinci termeni **2 puncte**

2. câte 1 punct pentru fiecare răspuns corect, astfel:

a-A, b-A, c-F, d-A, e-F, f-F, g-A, h-F

8x1p= **8 puncte**

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

A. - câte 1 punct pentru construirea, în limbaj formal, a contrarei propoziției 1 (SeP), a subcontrarei propoziției 2 (SoP), a contradictoriei propoziției 3 (SaP) și a subalternei propoziției 4 (SoP)

4x1p= **4 puncte**

- câte 1 punct pentru construirea, în limbaj natural, a contrarei propoziției 1, a subcontrarei propoziției 2, a contradictoriei propoziției 3 și a subalternei propoziției 4

4x1p= **4 puncte**

B. - câte 1 punct pentru aplicarea explicită a operațiilor de conversiune și obversiune, pentru a deriva conversa și obversa corecte ale fiecăreia dintre propozițiile 1 și 2, în limbaj formal

2x2x1p= **4 puncte**

- câte 1 punct pentru derivarea, în limbaj natural, a conversei fiecăreia dintre propozițiile 1 și 2

2x1p= **2 puncte**

- câte 1 punct pentru derivarea, în limbaj natural, a obversei fiecăreia dintre propozițiile 1 și 2

2x1p= **2 puncte**

C. - câte 1 punct pentru construirea, în limbaj formal, a obversei conversei subcontrarei propoziției 3 (Po~S), respectiv, a conversei contrarei propoziției 4 (PiS)

2x1p= **2 puncte**

- câte 2 puncte pentru construirea, în limbaj natural, a obversei conversei subcontrarei propoziției 3, respectiv, a conversei contrarei propoziției 4

2x2p= **4 puncte**

D. a. câte 2 puncte pentru scrierea, în limbaj formal, a fiecăreia dintre opiniile celor doi elevi

(X: SoP→PeS, respectiv Y: SiP→So~P)

2x2p= **4 puncte**

b. câte 1 punct pentru precizarea corectitudinii/incorectitudinii logice a fiecăreia dintre cele două raționamente formalizate (de exemplu, X: SoP→PeS, conversiune nevalidă, Y: SiP→So~P obversiune validă)

2x1p= **2 puncte**

c. explicarea corectitudinii/incorectitudinii logice a raționamentului elevului X (de exemplu, X: SoP→PeS conversiune nevalidă, se încalcă legea distribuirii termenilor, termenul S apare distribuit în concluzie, dar nu este distribuit în premisă)

2 puncte

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

A.

1. - câte 2 puncte pentru scrierea schemei de inferență corespunzătoare fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date, astfel:

MeP PiM
MaS MaS
SoP SiP

2x2p= **4 puncte**

- construirea, în limbaj natural, a unui silogism care să corespundă oricăreia dintre cele două scheme de inferență **4 puncte**

2. - câte 2 puncte pentru reprezentarea grafică, prin intermediul diagramelor Venn, a fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date **2x2p= 4 puncte**

- câte 1 punct pentru precizarea deciziei privind validitatea fiecărui mod silogistic reprezentat grafic: eao-3 - mod silogistic valid, iai-4 - mod silogistic valid **2x1p= 2 puncte**

Notă: Punctajul se acordă numai în situația în care decizia privind validitatea fiecărui mod silogistic rezultă din reprezentarea grafică a acestuia.

B.

- construirea, în limbaj formal, a silogismului valid care să justifice propoziția dată **3 puncte**

- construirea, în limbaj natural, a silogismului valid, cu premise adevărate, care să justifice propoziția dată **3 puncte**

C.

câte 1 punct pentru fiecare răspuns corect, astfel:

1-A, 2-F, 3-F, 4-F

4x1p= **4 puncte**

D.

a. menționarea oricărei reguli de corectitudine pe care o încalcă definiția dată **2 puncte**

b. - precizarea oricărei alte reguli de corectitudine a definiției, diferită de regula de la punctul a.

2 puncte

- construirea definiției cerute, având ca definit termenul „cerc”

2 puncte